

DIGITALNA PISMENOST I DEZINFORMACIJE

DEZINFORMACIJA

- Lažne vesti i dezinformacije postoje već dugo. Međutim, pojavom i veoma brzim napretkom interneta i internet tehnologija, dezinformacija je sve češća i sve efektivnija.

- Procenjeno je da svake godine oko devedeset pet miliona ljudi prvi put pristupa internetu i socijalnim mrežama ([izvor](#)). Takođe je procenjeno da internet koristi 66% svetske populacije. Ovo je broj koji postaje sve veći svake godine, a isto tako za njim raste i količina dezinformacija.
- Internet je najbolje mesto za širenje dezinformacije, jer korisnik može da ostane potpuno anonimn, što ga štiti od posledica. A često se ispostavi da ni ne postoji osoba iza profila, već bot.

CENTRI DEZINFORMACIJE

- Dezinformacije ima svuda, ali se najčešće primeti na platformama kao što su Facebook i Twitter (sada X).
- Razvijanjem AI tehnologije, lakše je prevariti masu sada nego bilo kad u istoriji, a to se i primeti.

AI TEHNOLOGIJA I NJEN UTICAJ NA INTERNET

- AI tehnologija postoji već dugo, ali je u poslednje dve godine nezamislivo razvijena, i dostupna svim korisnicima interneta na svakom koraku. Time je i veoma često zloupotrebljena.
- Pored svih ostalih problema sa ovom tehnologijom, jedan od glavnih problema jeste to da je AI tehnologija većinski razvijena za stvaranje dezinformacije.
- Veštačka inteligencija ima sposobnost da napiše cele sastave, klonira bilo čije glasove i imitira ih, kreira bilo kakve slike, itd.
- Posledice ove tehnologije su katastrofalne i primete se na celom internetu.

TWITTER (X)

- 14. aprila 2022. godine, multimilijarder i biznismen Ilon Mask je kupio kompaniju i veb sajt Twitter za 44 milijarde dolara, i ubrzo ga pretvorio u X.
- Pod Maskom, X je postao jedan od najvećih centara dezinformacije na celom internetu, pogotovo kad su u pitanju bili Američki izbori 2024. godine.
- Ilon Mask je sam promovisao lažne vesti, slike kreirane veštačkom inteligencijom sa ciljem da zbuni i polarizuje masu.

OPASNOSTI DEZINFORMACIJE

- Dezinformacija je veoma efektivna, i isto tako jedna od najvećih pretnji kritičkom mišljenju, razumu, pa i demokratiji.
- Ovo smo zapazili tokom celog sveta 2020. godine, nakon što ga je korona virus zatvorio. Mnoge lažne vesti o tome da li korona zaista postoji i kako su vakcine opasne su se širile medijama. Rezultat ovoga je bio ogroman broj obolelih i stradalih.
- Dezinformacija takođe često služi da ugrozi marginalizovane grupe.

KAKO PREPOZNATI DEZINFORMACIJE

- Da bi smo prepoznali dezinformaciju, potrebno je obratiti pažnju na neke od sledećih stvari:
  - Imati otvoren um,
  - Proveriti izvor informacije i to koliko je pouzdan,
  - Obratiti pažnju da li je informacija kreirana veštačkom inteligencijom,
  - Otići na fact-checking sajt, neki primeri su:
    - <https://www.factcheck.org/>
    - <https://www.politifact.com/>
    - <https://monitoring.bbc.co.uk/inside-bbcm/33>

ZAKLJUČAK

- U svetu gde je dezinformacija sve češća i češća, potrebno je edukovati se i biti oprezan i obazriv, i ne poverovati svemu na prvi pogled.